Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry

Lakivaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi avioliittolain 4 ja 109 §:n sekä lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry kiittää mahdollisuudesta jättää lausuntonsa. Puollamme lämpimästi esitystä, että alaikäisten avioliitot mahdollistavasta poikkeuslupamenettelystä luovutaan.

Suomi on lukuisissa yhteyksissä sitoutunut vastustamaan lapsiavioliittoa, mm. YK:n kestävän kehityksen tavoitteissa. Katsomme että hyvän ohjenuoren ikärajaan antaa YK:n lapsen oikeuksien komitean yleiskommentin nro 4 (2003) suositus, että sopimusvaltiot tarkistavat ja tarvittaessa muuttavat lainsäädäntöään ja käytäntöjään avioliiton vähimmäisikärajan nostamiseksi 18 vuoteen. Suomi myös edustaa kansainvälisissä yhteyksissä lapsiavioliittojen vastaista linjaa. Alaikäisavioliittojen salliminen poikkeusluvalla ei ole linjassa tämän kannan kanssa.

Avioliiton ulkopuolella syntyvän lapsen asema on ollut yksi peruste poikkeuslupamenettelylle. Perheeseen ja syntyperään kytkeytyvä sääntely on kuitenkin muuttunut viime vuosikymmeninä, joten avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen aseman turvaamisella avioliitolla ei enää ole samaa oikeudellista merkitystä kuin aikaisemmin. Lisäksi poikkeuslupaa hakeneiden 16-17-vuotiaiden, joille lupia nykyään pääasiassa myönnetään, on joka tapauksessa mahdollista solmia 1-2 vuoden sisällä avioliitto.

Valtaosa poikkeusluvan saaneista alaikäisistä on tyttöjä, joten kysymys on vahvasti sukupuolittunut. OM:n arviomuistiossa todetaan, että nykyään syyt ovat raskauden lisäksi pääasiassa uskonnollisia ja kulttuurisia- eli tavoitteena on häpeän välttäminen tietyissä yhteisöissä. Kysymys ei kuitenkaan ole ensisijaisesti maahanmuuttajista, koska poikkeuslupamenettelyllä on Suomessa pitkät perinteet ja poikkeuslupahakemukset ovat itse asiassa vähentyneet viime vuosina. Käytännössä kyse on siis pitkälti *tyttöjen ja nuorten naisten* seksuaalisuuteen liitetystä häpeästä ja sen välttämisestä. Tällainen lähestymistapa ei voi olla lainsäädäntömme perusta.

Panemme huolestuneina merkille, että vuosina 2012-2017 puolisoiden välinen ikäero on ollut yli kuusi vuotta 18 % tapauksista poikkeuslupien koskiessa pääosin tyttöjä. Lisäksi nyt alaikäistä kuullaan vain silloin

kun ministeriö poikkeustapauksessa pyytää lausunnon lastensuojeluviranomaiselta. On aina mahdollista, että kirjallisesti jätetty hakemus tehdään painostettuna.

Pakkoavioliitot

Kysymys pakkoavioliitoista kytkeytyy kansainvälisesti yhteen siten, että pakkoavioliittojen joukossa on paljon lapsiavioliittoja. HE:n perusteluissakin mainittu kriminologian ja oikeuspolitiikan tuore selvitys osoittaa, että Suomessa viranomaisten osaamisessa ja ohjeistuksessa on puutteita, jotka estävät pakkoavioliittoihin puuttumista, eivätkä nykyiset rangaistussäännökset toimi tarkoituksenmukaisesti (Virve Toivonen: Pakkoaviolittojen esiintyminen ja ilmitulo Suomessa, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti 2017). Olisi välttämätöntä että lainsäätäjä tarttuisi seuraavaksi kysymykseen pakkoavioliittojen tunnistamisesta, selkeästä kriminalisoimisesta, estämisestä ja purkamisesta.

Helsingissä 20.11.2018

puolesta,
Johanna Pakkanen
pääsihteeri
johanna.pakkanen@nytkis.org
www.nytkis.org

Naisjärjestöt Yhteistyössä – Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS ry

Naisjärjestöt Yhteistyössä - Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS ry on kattojärjestö, johon kuuluvat Kokoomuksen Naisten Liitto ry, Kristillisdemokraattiset Naiset ry, Naisasialiitto Unioni ry, Naisjärjestöjen Keskusliitto ry, Perussuomalaiset Naiset ry, Sosialidemokraattiset Naiset, Sukupuolentutkimuksen seura ry, Suomen Keskustanaiset ry, Svenska Kvinnoförbundet r.f, Vasemmistonaiset ja Vihreät Naiset ry.